

Szkolny program profilaktyki Zespołu Szkół Katolickich w Trzciance na rok szkolny 2012/2013

Celem programu „Jak żyć z ludźmi” jest wyposażenie uczniów w odpowiednie wartości, przekonania, postawy i umiejętności życiowe. W roku szkolnym 2012/2013 wymienione treści programowe będą realizowane w Zespole Szkół Katolickich w Trzciance na trzech etapach edukacyjnych:

- a) I etap — klasy 0–III szkoły podstawowej (edukacja wczesnoszkolna),
- b) II etap edukacyjny — klasy IV–VI szkoły podstawowej,
- c) III etap edukacyjny — klasy I–III gimnazjum.

I etap — klasy 0–III szkoły podstawowej (edukacja wczesnoszkolna)

Podczas realizacji ćwiczeń budujących empatię (załącznik nr 1) szkoła będzie dążyć do tego, aby uczeń:

- obdarzał uwagę dzieci i dorosłych, słuchał ich wypowiedzi,
- komunikował w jasny sposób swoje spostrzeżenia, potrzeby, odczucia,
- w kulturalny sposób zwracał się do rozmówcy, dostosowywał ton głosu do sytuacji,
- współpracował z innymi w zabawie, nauce szkolnej i w sytuacjach życiowych,
- przestrzegał reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej oraz w świecie dorosłych, grzecznie zwracał się do innych w szkole, w domu i na ulicy,
- niósł pomoc potrzebującym, także w sytuacjach codziennych,
- wiedział, jak należy zachowywać się w stosunku do dorosłych i rówieśników, stosował formy grzecznościowe,
- rozumiał potrzebę utrzymywania dobrych relacji z sąsiadami w miejscu zamieszkania, był chętny do pomocy.

II etap edukacyjny — klasy IV–VI szkoły podstawowej

Podczas realizacji ćwiczeń dotyczących poczucia własnej wartości (załącznik nr 2) szkoła będzie dążyć do tego, aby uczeń:

- rozpoznawał znaczenie niewerbalnych środków komunikowania się (mowa ciała — gesty, mimika, postawa),
- uczestniczył w rozmowie, słuchał z uwagą wypowiedzi innych, prezentował własne zdanie i uzasadniał je,

- wyjaśniał, w czym wyraża się odmienność i неповtarzalność każdego człowieka,
- podawał przykłady konfliktów między ludźmi i proponował sposoby ich rozwiązywania.

III etap edukacyjny — klasy I–III gimnazjum

Podczas realizacji ćwiczeń dotyczących porozumiewania się z innymi (załącznik nr 3) szkoła będzie dążyć do tego, aby uczeń:

- rozpoznawał wypowiedzi o charakterze emocjonalnym, perswazyjnym,
- rozpoznawał intencje wypowiedzi (aprobatę, dezaprobatę, negację),
- dostrzegał w wypowiedzi ewentualne przejawy agresji i manipulacji,
- uczestniczył w dyskusji, uzasadniał własne zdanie, przyjmował poglądy innych lub polemizował z nimi,
- prosił o radę i udzielał rad,
- współdziałał w grupie, np. podczas prac projektowych,
- stosował zasady komunikowania się i współpracy w małej grupie,
- stosował podstawowe sposoby podejmowania wspólnych decyzji,
- przedstawiał i stosował w praktyce sposoby rozwiązywania konfliktów w grupie i między grupami,
- wyjaśniał na przykładach, jak można zachować dystans wobec nieaprobowanych przez siebie zachowań grupy lub jak im się pozytywnie przeciwstawiać,
- omawiał znaczenie dla zdrowia dobrych relacji z innymi ludźmi, w tym z rodzicami oraz rówieśnikami tej samej i odmiennej płci,
- budował prawidłowe relacje międzyosobowe i doceniał ich znaczenie.

Załącznik nr 1

do szkolnego programu profilaktyki Zespołu Szkół Katolickich w Trzciance na rok szkolny 2012/2013

Jesteśmy pełni empatii

Temat i termin	Zagadnienia	Zadania	Formy realizacji	Podsumowanie działań
Zbliźcie się moje dzieci (wrzesień i październik 2012)	<ol style="list-style-type: none">1. Jestem bezpieczny.2. Zdrowo się odżywiam.3. Jan Paweł II w moim życiu.	<ul style="list-style-type: none">• ... w domu,• ... w szkole,• ... na ulicy,• ... podczas zabawy,• piramida zdrowia,• znaczenie ruchu dla zdrowia (ćwiczenia gimnastyczne)	piosenka, plakat, scenka, wiersz, prelekcja	<ul style="list-style-type: none">• spotkanie z policjantem,• spotkanie z higienistką szkolną,• konkurs na najlepszą gazetkę o Janie Pawle II
Czy dobrze się modlicie? (listopad i grudzień 2012)	<ol style="list-style-type: none">1. Poznaję tajemnice różańca św.2. Pamiętamy o bliskich zmarłych.3. Jestem Mikołajem.	<ul style="list-style-type: none">• uczestnictwo w nabożeństwie różańcowym,• wyjście na cmentarz,• zbiórka darów	pogadanka, uczczenie pamięci zmarłych księży misjonarzy salestynów (zapalenie zniczy, modlitwa)	<ul style="list-style-type: none">• konkurs plastyczno-techniczny na najpiękniejszy różaniec,• konkurs na największą liczbę zebranych darów,• sprawozdanie
Ogłoście to całemu mojemu ludowi (marzec i kwiecień 2012)	<ol style="list-style-type: none">1. Jestem dobrze wychowany.2. Poznajemy stacje drogi krzyżowej.	Savoir vivre: zachowanie w restauracji, kościele, kinie, teatrze, w szkole, przy stole; zwroty grzecznościowe	pogawędka, quiz, plakat	<ul style="list-style-type: none">• wyjście do restauracji,• konkurs plastyczny ph. „Droga krzyżowa”
Jeśli ludzie się nawrócą, ziemiaki same się zasadzą	<ol style="list-style-type: none">1. Poznajemy stacje drogi krzyżowej.2. Tajemnica triumfum	Wspólna droga krzyżowa dla dzieci z klas 0–III, uczestnictwo w rekolekcjach	pogadanka, nauki rekolekcyjne, konkurs plastyczny	konkurs plastyczny „Droga krzyżowa”

Temat i termin	Zagadnienia	Zadania	Formy realizacji	Podsumowanie działań
Ogród Matki Bożej (maj i czerwiec 2013)	Zielono nam...	wyjazdy na zieloną szkołę		sprawozdania z realizacji zajęć pozaszkolnych

Załącznik nr 2

do szkolnego programu profilaktyki Zespołu Szkół Katolickich w Trzciance na rok szkolny 2012/2013

Kształtujemy poczucie własnej wartości

I. Temat: Moje zalety i wady.

Zajęcia są przewidziane na wrzesień i październik 2012 r.

Cele zajęć:

- poznanie samego siebie,
- rozwijanie świadomości własnych wad i zalet,
- ustalenie potrzeby zmian postaw u uczestników zajęć.

Sposób realizacji:

1. Katecheta przeprowadza we wrześniu 2012 r. spotkanie, podczas którego wszyscy uczniowie w auli szkolnej podejmą rozważania na temat biblijnego obrazu człowieka jako osoby wartościowej, posiadającej niezbywalną godność nadaną mu przez Boga.
2. Następnie wychowawcy klas we wrześniu bądź październiku 2012 r. realizują z uczniami lekcje wychowawczą dotyczącą zalet i wad. W tym celu uczniowie wypełniają karty ćwiczeń *Moje zalety i wady*. Osoba prowadząca podkreśla, że więcej uwagi należy poświęcić rubryce *Zalety*. Uczestnicy omawiają wypełnione karty w parach bądź 5–8-osobowych zespołach.

W ćwiczeniu kładzie się nacisk na rubrykę *Moje zalety* po to, by wzmocnić poczucie własnej wartości. Gdyby niektórzy mieli trudności z wypełnieniem tej rubryki, należy poprosić ich kolegów o wymienienie zalet, jakie widzą w danych osobach. Na zakończenie ćwiczenia można zadać uczniom m.in. następujące pytania:

- 1) Czy zdziwiła was ilość zalet, jakie posiadacie?
- 2) Jakie są proporcje zalet i wad?
- 3) Czy można pozbyć się posiadanych wad?
- 4) Czy posiadacie jakieś cechy, które w pewnych sytuacjach mogą się okazać pozytywne, a w innych negatywne?

Na końcu zajęć prowadzący wraz z uczniami dokonuje podsumowania rozważań.

Istnieje też drugi wariant tych zajęć.

Prowadzący zadaje uczestnikom następujące pytania:

- 1) Gdyby ktoś poprosił was o opowiedzenie o waszych zaletach, jak byście się czuli?
- 2) Dlaczego niektórym ludziom łatwiej jest mówić o swoich wadach niż zaletach?
- 3) Jak się czujecie, kiedy ktoś prosi was o opowiedzenie o zaletach innej osoby?
- 4) Dlaczego czasami trudno jest powiedzieć komuś o jego zaletach?

Następnie uczniowie wypowiadają się pisemnie na następujące tematy, a odpowiedzi omawiają w parach:

- 1) Dwie cechy własnego wyglądu, które podobają ci się.
- 2) Dwie cechy osobowości, z których jesteś zadowolony.
- 3) Umiejętność lub talent, który posiadasz.
- 4) Osiągnięcie, z którego jesteś zadowolony.
- 5) Szczególnie dobre relacje z jakąś osobą.
- 6) Marzenie, w którym realizują się twoje najlepsze cechy.

Na końcu zajęć prowadzący wraz z uczniami dokonuje podsumowania rozważań.

3. Bibliotekarz szkolny organizuje w październiku 2012 r. prezentacje umiejętności i zdolności uczniów. Jest to forma podsumowania działań dotyczących wzmacniania własnych zalet.

II. Temat: Ja i inni.

Zajęcia są przewidziane na listopad i grudzień 2012 r.

Cele zajęć:

- ćwiczenie dobrego mówienia o innych,
- uświadamianie sobie zależności między komunikatami pozytywnymi a szacunkiem dla samego siebie.

Sposób realizacji:

1. W listopadzie 2012 r. wychowawcy klas podczas zajęć pytają uczniów, czy mają trudności z mówieniem komplementów i reagowaniem na nie. Następuje dyskusja.
2. Wychowawca klasy odczytuje uczniom poniższy tekst:

Wyobrażamy sobie poczucie własnej wartości jako filiżankę. Kiedy jesteśmy z siebie zadowoleni, nasze filiżanki są pełne, kiedy nie — prawie puste. Nasze filiżanki mogą

napęlniać inni ludzie, mówiąc o nas dobrze. Z kolei my możemy napęlniać ich filiżanki, mówiąc dobrze o nich. Jeśli nasze filiżanki są puste, nie mamy ochoty dzielić się ich zawartością z innymi. I przeciwnie, jeśli są pełne, chętnie dzielimy się ich zawartością. Filiżanki innych ludzi opróżniają się, gdy mówimy im rzeczy złe i bolesne. Jeżeli będziemy ciągle opróżniać filiżanki innych, nasze własne też nie będą napęlniane. Kiedy mówimy komuś coś dobrego, ale sami w to nie wierzymy, nie napęlniamy jego filiżanki. Człowiek ten słucha nas z filiżanką w wyciągniętej dłoni, ale nic do niej nie wpada.

Czy zdarza się, że wasze filiżanki są tak pełne, że ich zawartość aż się wylewa?
Co dzieje się wówczas z tą niemieszczącą się zawartością?

3. Toczy się dyskusja na temat tekstu i pytań.
4. Dzieci podczas zajęć wykorzystają filiżanki. Każdy z uczniów powinien mieć takie naczynie. W odpowiednim momencie napęlnią je np. wodą, piaskiem czy ryżem. Każdy uczestnik otrzymuje filiżankę napęlnioną do połowy wodą, piaskiem, cukrem czy ryżem. Uczestnicy rozchodzą się po sali i „napęlniają” filiżanki innych osób, wypowiadając o nich pozytywne stwierdzenia i przesypując część zawartości naczyń. Na ten etap zajęć trzeba przeznaczyć 5–10 minut w zależności od wielkości grupy.
5. Na zakończenie zajęć możemy zadać uczniom m.in. następujące pytania:
 - 1) Czy trudno było napęlniać filiżanki innych, czyli wypowiadać się o nich pozytywnie?
 - 2) Jeśli tak, to dlaczego? Jeśli nie, dlaczego?
 - 3) Co czuliście, kiedy napęlniano wasze filiżanki?
 - 4) W jaki sposób możemy napęlniać filiżanki przyjaciół lub osób, których nie znamy zbyt dobrze, czy członków naszej rodziny?
6. W grudniu 2012 r. podczas mikołajek dzielimy się darami z innymi. Organizujemy prezenty na rzecz dzieci uczęszczających do świetlicy parafialnej Cichy Kącik.
7. Podsumowaniem działań będzie szkolna zabawa mikołajkowa.

III. Temat: Jak komunikujemy się z innymi?

Zajęcia są przewidziane na styczeń i luty 2013 r.

Cele zajęć:

- rozwijanie samoświadomości,
- rozwijanie umiejętności opowiadania innym o cechach swojej osobowości.

Sposób realizacji:

1. W styczniu lub lutym 2013 r. wychowawcy klas podczas zajęć rozdają uczniom zdobyte przez nich duże papierowe torby i czasopisma. Uczestnicy wycinają z pism i nakleją po zewnętrznej stronie torby obrazki, słowa i wyrażenia, które dobrze ilustrują cechy ich osobowości zewnętrznej.
2. Następnie uczniowie wycinają i nakleją na wewnętrznej stronie torby obrazki, słowa i wyrażenia najlepiej odpowiadające ich osobowości wewnętrznej. Gdyby dzieci nie rozumiały pojęć *osobowość zewnętrzna* i *osobowość wewnętrzna*, należy im wyjaśnić, że osobowość zewnętrzna to ta, którą pokazujemy światu, osobowość wewnętrzna zaś obejmuje wszelkie bardziej ukryte cechy. Podobną torbę prowadzący zajęcia przygotowuje także dla siebie.
3. Kiedy wszyscy są gotowi, po kolei omawiają zewnętrzne strony swoich toreb. Zachęcamy ich także do ujawnienia czegoś z wewnętrznej strony torby.
4. Na zakończenie zajęć należy uczniom zadać m.in. następujące pytania:
 - 1) Jak czuliście się, opowiadając innym o swojej osobowości zewnętrznej?
 - 2) Jak czuliście się, ujawniając cechy osobowości wewnętrznej?
 - 3) Czy torby ułatwiały mówienie o sobie?

IV. Temat: Porozumiewanie się bez przemocy.

Zajęcia są przewidziane na marzec i kwiecień 2013 r.

Cele zajęć:

- rozwijanie własnych kompetencji komunikacyjnych,
- umiejętne rozwiązywanie konfliktów.

Sposób realizacji:

1. W marcu 2013 r. wychowawcy klas przygotowują zajęcia, korzystając z książki *Porozumiewanie bez przemocy, czyli język żyrafy w szkole* autorstwa Towe Wildstrand, wydawnictwo Centrum Metodyczne Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej, Warszawa 2005. Publikację udostępnia nauczycielom pedagog szkolny. Prowadzący zajęcia wybiera scenariusz lekcji, kierując się propozycjami zaprezentowanymi w przytaczanej książce.
2. W trakcie zajęć wychowawcy klas zwracają uwagę na przedstawienie komunikacji opartej na języku żyrafy i szakala. Koncepcja jest opracowana na podstawie metody Marshalla B. Rosenberga opisywanej we wskazanej książce.
3. W kwietniu 2013 r. nauczyciel wychowania fizycznego organizuje dla uczniów turniej zasadzający się na grze fair play.

V. Temat: Mam niezbywalną wartość, pochodzę od Boga.

Zajęcia są przewidziane na maj i czerwiec 2013 r.

Cele zajęć:

- uświadomienie sobie własnej podmiotowości i niezbywalnej wartości,
- pozytywne nawiązywanie relacji z innymi ludźmi i Bogiem.

Sposób realizacji:

1. W maju 2013 r. wychowawcy klas podczas zajęć realizują z uczniami scenki tematyczne według pomysłu nauczyciela. Poszczególne dramy koncentrują się na temacie poczucia własnej wartości.
2. W czerwcu 2013 r. katecheta podsumowuje całoroczne zajęcia dotyczące poczucia własnej wartości realizowane w klasach IV–VI szkoły podstawowej. W tym celu dzieci wraz z wychowawcą analizują zaproponowane przez prefekta szkoły fragmenty biblijne traktujące o niezbywalnej godności człowieka. Efekty prac dzieci przedstawiają na szarym papierze. Następnie wszyscy uczniowie zgromadzeni w auli szkolnej wraz z katechetą i nauczycielami rozważają istotę ludzkiego życia w świetle miłości Boga.

Załącznik nr 3

do szkolnego programu profilaktyki Zespołu Szkół Katolickich w Trzciance na rok szkolny 2012/2013

Porozumiewamy się

I. Temat: Bariery w komunikacji.

Zajęcia są przewidziane na wrzesień i październik 2012 r.

Cele:

- uczniowie w trakcie zajęć poznają bariery komunikacyjne oraz przyczyny ich powstawania,
- zastanawiają się nad sposobami omijania wspomnianych barier.

Metody:

- elementy wykładu,
- praca w grupach,
- głuchy telefon.

Sposób realizacji:

1. Nauczyciel wybiera grupę sześciu osób do ćwiczenia polegającego na odtworzeniu zasad głuchego telefonu. Pierwszy uczeń czyta tekst bajki. Po przeczytaniu tekstu z pamięci opowiada bajkę drugiej osobie. Następnie druga osoba opowiada z pamięci tekst trzeciej osobie. Powtarzają tę formułę kolejne osoby uczestniczące w zabawie. Ostatnia z osób z pamięci opowiada przed grupą tekst usłyszanej bajki. Po tej wypowiedzi nauczyciel czyta bajkę z kartki.
2. W czasie zapoznawania się uczniów z tekstem nauczyciel dokonuje krótkiego wprowadzenia dotyczącego sposobów komunikacji oraz problemów pojawiających się przy błędnym przekazywaniu wiadomości, po czym następuje prezentacja efektów głuchego telefonu.
3. Po zakończeniu gry głuchy telefon uczniowie na podstawie spisu barier przekazanego przez nauczyciela grupom wypisują na karcie te, które pojawiły się w czasie zabawy.
4. Na końcu nauczyciel podsumowuje zajęcia.

II. Temat: Ćwiczenie w komunikacji (rysunek).

Zajęcia są przewidziane na listopad i grudzień 2012 r.

Cel zajęć: zapoznanie się z różnicami między komunikacją jednokierunkową i dwukierunkową

Wielkość grupy: klasa

Czas: 45 minut

Pomoce: karty ćwiczeń, rysunki, kartki, długopisy

Sposób realizacji:

1. Jedna osoba z grupy otrzymuje kartę ćwiczeń „rysunek”.
2. Osoba ta ma opisać rysunek umieszczony na karcie ćwiczeń wyłącznie za pomocą słów. Pozostali uczestnicy starają się sporządzić taki sam rysunek w górnej części otrzymanych kartek. Opisujący nie może posługiwać się żadnymi środkami niewerbalnymi (np. rysować w powietrzu). Uczestnicy mogą prosić o powtórzenie opisu, ale nie o wyjaśnienie.
3. Powtarza się punkt 2, z tym że tym razem członkowie klasy mogą prosić osobę opisującą również o wyjaśnienie. Rysunek sporządza się w dowolnej części kartki.
4. Porównujemy obie wersje z oryginalną.

Podsumowanie:

Na zakończenie ćwiczenia można zadać uczestnikom m.in. następujące pytania:

Która wersja bardziej przypominała oryginał?

- 1) Pierwszą część ćwiczenia można określić mianem komunikacji jednokierunkowej. Dlaczego?
- 2) Druga część ćwiczenia oparła się na komunikacji dwukierunkowej. Który typ komunikacji przyniósł lepsze rezultaty i dlaczego?
- 3) W jakim stopniu jasne były instrukcje osoby opisującej rysunek?
- 4) Co na podstawie tego ćwiczenia można powiedzieć o komunikacji?

Uwaga:

Komunikacja jednokierunkowa polega na przesyłaniu informacji od jednej osoby do drugiej bez sprzężenia zwrotnego. W komunikacji dwukierunkowej pojawia się sprzężenie zwrotne, osiągnięte poprzez zadawanie pytań, parafrazowanie i wyrażanie zgody.

Aktywne słuchanie — ćwiczenia uzupełniające:

Ćwiczenie polega na ukazaniu komunikacji między dwiema osobami. Uczestnicy tworzą pary. W parach osoba A opisuje osobie B po kolei przedstawione figury, a osoba B stara się je odtworzyć. Osoba A może zadawać pytania, a osoba B odpowiadać na nie. Następnie porównujemy rysunki osób B z ich pierwowzorami, po czym odbywa się dyskusja na temat procesów porozumiewania się, jakie zachodziły podczas wykonywania ćwiczenia.

Zadajemy uczniom następujące pytania:

- 1) Czy powstałe rysunki były podobne do oryginalnych?
- 2) Czy osobom A udało się je dobrze opisać?
- 3) Jaki element porozumiewania się był najlepszy dla:
 - osoby A,
 - osoby B?
- 4) W jaki sposób osoba A pomagała osobie B?
- 5) W jaki sposób osoba B starała się uzyskać więcej informacji?

III. Temat: Jesteśmy sobie ciekawi.

Zajęcia są przewidziane na styczeń i luty 2012 r.

Cele:

- nabywanie umiejętności mówienia o sobie,
- kształtowanie umiejętności słuchania drugiego człowieka.

Realizacja zajęć:

1. Ćwiczenie w dwójkach. Uczniowie stają w parach, w których następnie dzielą się na „jedynki” i „dwójki”. Na początek każda „jedynka” przez pięć minut opowiada o sobie „dwójce”. Np. „Nie wiesz o mnie tego, że...”. Potem uczniowie tworzący parę zamieniają się rolami i „dwójka” mówi do „jedynki”, np. „Nie wiesz o mnie tego, że mam młodszą siostrę, którą codziennie odbieram z przedszkola”.
2. Omówienie ćwiczenia. Wszyscy uczniowie siadają w kręgu i każdy mówi o tym, czego dowiedział się o koledze lub koleżance z pary.
3. Podsumowanie. Uczniowie mówią, co ich zaskoczyło, co im sprawiło radość podczas realizacji zadania, o czym najchętniej rozmawiają z innymi.

IV. Temat: Bariery komunikacyjne.

Zajęcia są przewidziane na marzec i kwiecień 2013 r.

Cele:

- poznanie barier komunikacyjnych,
- zaobserwowanie, jak pewne słowa i zachowania wytwarzają bariery komunikacyjne,
- odgrywanie scenek ilustrujących bariery komunikacyjne.

Sposób realizacji:

1. Klasę należy podzielić na 3-osobowe zespoły.
2. W każdym zespole dwie osoby prowadzą ze sobą rozmowę. Trzecia osoba też chce włączyć się do rozmowy i poczuć się członkiem grupy, ale rozmawiający starają się do tego nie dopuścić.
3. Ćwiczenie powtarza się, tym razem pozwalając trzeciej osobie na włączenie się do rozmowy.
4. Na końcu zajęć zadaje się uczniom pytania podsumowujące:
 - 1) Pytamy wyłączonych członków zespołu, jak się czuli, kiedy byli nieakceptowani lub akceptowani przez swoich kolegów.
 - 2) W jaki sposób wyrażała się ta akceptacja lub jej brak?

V. Temat: Potrzeby — tabela zabaw.

Cel: przekonanie się co do wybierania przez ludzi różnych sposobów prowadzących do zaspokajania tych samych potrzeb

Typ aktywności: dyskusja w małej grupie

Wielkość grupy: cała klasa

Miejsce i czas: pokój dla małych grup do wspólnej pracy, 20 minut

Materialy:

- jeden arkusz papieru podzielony na dwie kolumny zatytułowane „KAŻDY w naszej grupie bawi się, wykonując następujące czynności” i „NIEKTÓRZY w naszej grupie bawią się, wykonując następujące czynności”,
- plakat z listą potrzeb.

Sposób realizacji:

1. Uczniowie pokazują listę potrzeb i rozmawiają o potrzebie zabawy.
2. Uczniowie biorą udział w prezentacji w klasie: siadają w kółku z trzema ochotnikami. Uczestnik zajęć mówi: „Jednym z moich sposobów zaspokojenia potrzeby zabawy jest pływanie. Czy dla ciebie jest to też zabawa?”. Jeśli każdy w małej grupie powie „Tak”, wybrany uczeń napisze „pływanie” w kolumnie zatytułowanej „KAŻDY w naszej grupie bawi się, wykonując następujące czynności”. Jeśli ktoś powie „Nie”, wtedy wybrany uczeń napisze „pływanie” w kolumnie zatytułowanej „NIEKTÓRZY w naszej grupie bawią się, wykonując następujące czynności”. Następnie należy przekazać arkusz osobie siedzącej przy obok. Mówi ona, co jest dla niej zabawą i powtarza powyższy proces.
3. Uczniowie dzielą się na grupy 3-5-osobowe. Nauczyciel prosi grupy, żeby postępowały zgodnie z prezentacją i wypełniały arkusz. (Uwaga: Prowadzący prosi uczniów, żeby pomyśleli o takich sposobach zabawy, które nie powodują problemów dla innych.)
4. Uczniowie spotykają się ponownie w dużym kręgu i dzielą się tym, co stwierdzili i czego się nauczyli podczas tej formy aktywności.

Warianty dyskusji:

- Nauczyciel mówi zdanie: „Wszyscy mamy takie same podstawowe potrzeby. Jednak to, co wybieramy, aby je zaspokoić, może być inne od tego, co wybierają inni ludzie”. Prowadzący prosi o podanie przykładów podawanych w małych grupach.
- Gdy uczniowie siedzą w grupach, w których wykonali ćwiczenie, nauczyciel przekazuje „przedmiot mówiącego” i prosi każdego ucznia, żeby powiedział o jednej rzeczy, jaką odkrył, wykonując to ćwiczenie.
- Dany uczeń pisze na tablicy: „Wszyscy mamy potrzebę zabawy, ale zaspokajamy ją w różny sposób”. Nauczyciel pyta uczestników zajęć, czy się zgadzają z tym zdaniem, czy nie. Uczniowie ilustrują swoje wypowiedzi odpowiednimi przykładami.
- Nauczyciel używa schematu Venna (zachodzące na siebie kółka), aby pokazać, jak uczniowie zaspokajają swoją potrzebę zabawy.